

REMISSYTTRANDE

Ert Dnr: U2023/02898

Vårt Dnr: 2023_55

2024-01-31

u.registrator@regeringskansliet.se

REMISSVAR ÖVER BETÄNKANDET NY MYNDIGHETSSTRUKTUR FÖR FINANSIERING AV FORSKNING OCH INNOVATION (SOU 2023:59)

SAMMANFATTNING

Vi instämmer i förslaget att en ny myndighetsstruktur bör inrättas med i huvudsak de uppgifter utredaren föreslagit. Utredaren föreslår också en alternativ lösning Vi anser att även den alternativa lösningen är bättre än dagens system, och att tiden är mogen för en konsolidering och omorganisation av forskningsfinansieringen, för att bättre svara mot dagens och morgondagens behov.

GENERELLA SYNPUNKTER PÅ FORSKNINGSFINANSIERING

För att klara kompetensförsörjningen och behålla jobben i Sverige vill IKEM framföra dessa generella synpunkter: IKEM instämmer i problembilden som utredningen beskriver, och vill särskilt betona att våra medlemmar ser ett behov av

- Ökad näringslivskopplingen i högre utbildning och forskning. Detta ökar kvalitén både hos akademien och företagen. Akademien får därmed kunskap om var företagens problemställningar och relevans såväl som kvaliteten ökar, samtidigt som företagen får kännedom om forskningsfronten och viktiga kontaktnät. Det gynnar också kompetensförsörjningen och "anställningsbarheten" hos lärosätenas studenter på alla nivåer.
- Främja behovsmotiverad forskning i tidiga skeden i samverkan med företag. IKEM ser idag att det finns ett gap i finansieringen "mellan Vetenskapsrådet och Vinnova" Dvs behovsmotiverad forskning i tidiga skeden. IKEM:s medlemsföretag kommer ofta tidigt i värdekedjan.
- Bejaka mångfald av Innovationsprogram: samverkansprojekt som inkluderar företag av olika storlekar och forskare från olika sektorer – långsiktiga större program liksom korta mindre projekt och program som stöttar till exempel små och medelstora företag i samverkan med institut och akademi. Men undvika överlapp och öka tydligheten.
- Stötta den gröna omställningen samt stötta banbrytande forskning och innovation inom områden, såsom hållbar kemi, biotech, precisionsmedicin och deep tech.

Vi anser vidare att det är av största vikt att Sverige har en hög ambitionsnivå i forsknings- och innovationspolitiken vilket innebär en nivå där statens satsningar bör ligga på minst samma nivå som motsvarande satsningar i andra länder och det svenska erbjudandet måste kunna beskrivas på ett enkelt sätt med tydliga nationella ingångar och med en professionell nationell hantering.

SYNPUNKTER PÅ UTREDNINGENS FÖRSLAG

Kap 6.2.1 sid 251–252 Förslag: en statlig finansieringsstruktur med tre myndigheter.

IKEM instämmer i förslaget.

Skälen till IKEM:s ställningstagande är följande: Vi håller med om utredningens analys och ser ett behov av att minska fragmentering och överlapp, samt det lämpliga i att dela upp de nya myndigheterna enligt de logiker som beskrivs. All statlig extern finansiering av forskning och innovation bör gå via de nya myndigheterna, vilket ger en tydligare ansvarsfördelning, minskade överlapp, ökad möjlighet att anpassa till ett föränderligt samhälle/omvärld och ökad professionalisering av stödet. Det är också viktigt att förändringen åtföljs av ökade möjligheter till långsiktighet i stödet. Vidare ser vi idag att det finns ett gap i finansieringen mellan VR och Vinnova gällande behovsmotiverad forskning i tidiga skeden, dvs i låga TRL nivåer. En framtida organisationskommitté eller grupp eller utredning behöver arbeta sammanhållet för att undvika nya gap och överlapp. Det är vidare viktigt att sektorsmyndigheternas kompetens tillvaratas i den nya organisationen.

Kap 6.2. 2 Alternativt förslag en statlig finansieringsstruktur med två myndigheter

IKEM föredrar utredningens förslag i 6.2.1, men anser att även det alternativa förslaget i 6.2.2 är bättre än nuvarande system.

Kap 6.4.1 s.284 Förslag om en ny vetenskapsmyndighet

IKEM instämmer i förslaget med undantag för delar som rör forskningsinfrastruktur.

Vetenskapsmyndigheten är förmodligen inte bäst lämpad att främja företags medverkan i uppbyggnad och användning av forskningsinfrastrukturanläggningar, utan detta bör flyttas till myndigheten för strategisk forskning. Övriga detaljer i råd och organisering av forskningsinfrastruktur har IKEM inga synpunkter på.

Kap 6.4.2 s 305 Förslag om ny myndighet för strategisk forskning

IKEM instämmer i förslaget.

Skälen till IKEM:s ställningstagande är följande: Vi delar utredningens skäl och vill betona de delar där utredningen framhåller vikten av att den nya myndigheten tydligt tittar på framtida behov, interagerar med forskare och behovsägare- samt agerar mer proaktivt inom EU och internationellt. Vi håller också med om vikten av att involvera andra myndigheter med sakkunskap, och kan här lägga till att denna sakkunskap även kan finnas hos myndigheter som idag inte har forskningsmedel eller uppdrag att främja innovation. Här vill vi framhålla Kemikalieinspektionen, som med fördel kan involveras så att reglering och innovation /framtagande av "ny kemi" kan gå hand i hand. Det kan dock kräva en förändring även i kemikalieinspektionens instruktion.

Kap 6.4.3 s334 Förslag om en ny Innovationsmyndighet

IKEM instämmer i förslaget och delar utredningens bedömning. Dock bör man i det vidare arbetet även se över gränsen mot Tillväxtverket och Almi, då vissa uppgifter kanske lämpar sig

bättre där. Vi vill särskilt betona utredningens påpekande på s 342 att utvecklingsprocesserna inom deep tech och life science tar mycket lång tid och stödet bör vara utformat därefter.

Kap 6.4.4 s352 Ett alternativ med en myndighet för strategisk forskning och innovation.
IKEM föredrar förslagen i 6.4.2 och 6.4.3, men anser att detta är ett förslag som är bättre än dagens splittrade system.

Kap 6.5.1 s357 Förslag om en formell grupp för strategisk samordning och gemensam systemstrategi

Kap 6.5.2 s358 Förslag om en formell grupp för operativ och administrativ samordning

Kap 6.5.4 s362 Förslag om ett gemensamt ansöknings- och ärendehanteringssystem

IKEM instämmer i behoven av samordning och samverkan, men har inga synpunkter på den detaljerade utformningen av grupper i ovanstående kapitel.

Kap 6.5.5

s 362 Förslag om finansiering av utländska forskningshuvudmän

S364 Förslag om finansiering av doktorandstudier

s364 Förslag om finansiering av nya utbildningar

s365 Förslag om att undvika samfinansieringskrav för lärosäten i utlysningar

IKEM instämmer i förslagen, men vill betona att det ska finnas synnerliga skäl avseende svensk nytta om svenska skattemedel ska gå till utländska aktörer.

Kap 6.5.6 S366 Förslag om uppföljning av myndighetsstrukturen

IKEM instämmer i förslaget

Kap 6.6.1 s367 Förslag om indirekta kostnader

IKEM instämmer i förslaget, och tror att en förenkling av sättet att beräkna indirekta kostnader bäst görs genom en gemensam schablon. Dagens system är varierande och otydligt.

Kap 6.6.2 s 369 Förslag om balans mellan extern finansiering och basanslag.

IKEM instämmer i förslaget och anser att basanslagen i högre grad bör fördelas baserat på kvalitet och relevans. IKEM vill trycka på att en prestationsbaserad resursfördelningsmodell tas fram och införs.

Kap 6.6.3 s371 Förslag om militär forskning och dubbel användning (dual use)

IKEM instämmer i förslaget och vill tillägga att det är viktigt att också följa och säkra viktiga värdekedjor, något som borde få mer fokus. IKEM:s medlemmar bidrar tidigt i de flesta sektors värdekedjor och kemi har betydelse för en rad områden¹, vilket ofta förbises i dessa sammanhang,

¹ Här följer några exempel på kemikalier i samhällsviktiga områden:

- PFAS – används i slangar, sprutor, kateter, förpackningar för läkemedel och biologiska läkemedel
- PVC – används i blodpåsar och slangar till sjukvården
- Saltsyra, magnetit, aluminiumhydroxid – för vattenrening
- Klor och andra biocider – sjukvård industriell produktion och vattenrening
- Ammoniak – råvara för produktion av ad blue, konstgödsel mm.

Inskickat av

Lena Svendsen
Ansvarig Forsknings- och Innovationspolitik

För IKEM – Innovations och Kemiindustrierna i Sverige

IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige är en bransch- och arbetsgivarorganisation som företräder 1 250 svenska och utlandsägda företag med cirka 70 000 medarbetare. Företagen arbetar med kemi i vid bemärkelse och står för en fjärdedel av industrins exportvärde och för en femtedel av industrins förädlingsvärde.